

KANADA ÜLKE NOTU
Ülke Kimliği

Devletin Adı	Kanada
Başkenti	Ottava
Yönetim Biçimi	Anayasal parlamenter monarşi
Resmi Dili	İngilizce-Fransızca
Dini	Hristiyan
Para Birimi	Kanada doları
Yıllık Ortalama Döviz Kuru (Bir Kanada doları karşılığı ABD doları)	0,9428
Yüzölçümü	9.984.670 km ²
Nüfus	33.311.400
Kadın	16.789.400
Erkek	16.522.000
Yıllık nüfus artışı (%)	1,17
Nüfus Yoğunluğu (kişi / km²)	3,3
Mesai Saatleri ve Günleri	09:00-17:00 / Hafta içi
Büyük Kentler, (Varsa Limanlar)	Ottava, Toronto, Montreal, Vancouver
Türkiye ile Saat Farkı	-7
Haftalık Çalışma Saati (Ortalama)	40
Resmi Tatil Günleri (2008 yılı)	1 Ocak – Yeni Yıl 21 Mart– Good Friday 24 Mart – Easter Monday 19 Mayıs –Victoria Day 1 Tem. - Canada Day 4 Ağustos – Civic Holiday 1 Eylül – Labour Day 13 Ekim – Thanksgiving Day 11-12 Remembrance Day 25 Aralık Cristmas 26 Aralık Boxing Day
Uluslararası Telefon Kodu	1

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve G8 üyesi olan Kanada, dünyanın en zengin ekonomilerinden biridir. Diğer birinci dünya ekonomileri gibi Kanada ekonomisi de ağırlıklı olarak, işgücünün yaklaşık üçte ikisinin istihdam edildiği hizmet sektörüne dayanmaktadır. Sanayileşmiş diğer ekonomilerden farklı olarak Kanada ekonomisinde, ağaç ve petrol endüstrileri (birincil endüstriler) önemli bir yere sahiptir. Kanada aynı zamanda Güney Ontario merkezli, özellikle otomobil ağırlıklı bir imalat endüstrisine de sahiptir.

Ağırlıklı olarak sahip olduğu doğal kaynakların uluslararası ticaretini gerçekleştiren Kanada’da, uluslararası ticaret ekonominin çok önemli bir kısmını oluşturmakta ve yoğun olarak ABD ile yapılmaktadır.

Serbest piyasa ekonomisi uygulanmakta olan Kanada’da devletin ekonomik hayata müdahalesi ABD’ye kıyasla biraz daha belirgindir. Bununla birlikte Avrupa ülkeleri kadar fazla değildir.

Genellikle Kanada'nın kişi başına düşen gayrisafi yurt içi hasılası ABD'den düşük, Avrupa ekonomilerinden büyüktür. Bununla birlikte Ontario ve batı eyaletleri kişi başına düşen gayrisafi milli hasıla bakımından ABD ile kıyaslanabilir. Geçen on yılda Kanada ekonomisinin genel olarak düşük işsizlik ve bütçe fazlaları ile sürekli bir büyüme içerisinde olduğu görülmektedir. Ancak 2008 yılında dünya çapında etkileri hissedilen mali kriz, sanayileşmiş ülkeler içerisinde güçlü bankacılık sistemi ve dış ticaret fazlası ile krizden en az etkilenecek ülke olarak gösterilen Kanada'ya da etkilemiştir.

Ekonomik Göstergeler (2008)

GSYİH (milyon Kanada \$)	1.602.474
GSYİH Artış Oranı (%)	
Cari rakamlar	4,35
(2002 fiyatlarına göre)	0,53
Kişi Başına GSYİH (Kanada \$)	48.106
Enflasyon Oranı	
Üretici Fiyat Endeksindeki Yıllık Artış (%)	4,33
Tüketici Fiyat Endeksindeki Yıllık Artışı (%)	2,3
İşgücü (faal nüfus)	18.425.100
İşsizlik oranı (%)	6,1
Yurt Dışında Çalışan İşçi Sayısı	--
GSYİH – Sektörel Büyüme Hızları (%)	
Tarım	-1,94
Maden, petrol, doğal gaz	-3,44
Elektrik, gaz, su	-0,64
İnşaat	2,31
İmalat	-5,25
Toptan satış	0,27
Perakende satış	2,99
Ulaştırma-depolama	0,25
Enformasyon ve kültürel endüstriler	1,75
Finans, sigorta, gayrimenkul, leasing vb.	2,70
Profesyonel, bilimsel ve teknik hizmetler	1,12
Yönetim, destek, atık yönetimi vb.	0,53
Eğitim hizmetleri	2,83
Sağlık ve sosyal yardım	2,89
Sanat, eğlence, rekreasyon	0,13
Konaklama ve gıda	2,25
Diğer hizmetler (kamu yönetimi hariç)	3,10
Kamu yönetimi	2,91
Sabit Sermaye Yatırımları (milyon Kanada \$)	
Kamu	51.589
Özel	310.618
Dış Ticaret (Kanada \$) (2008 yılı)	
İhracat	483.567.873.826
İthalat	433.430.965.749
Denge	50.136.908.077
Dünya Ticareti İçindeki Payı (%)	

Dünya İhracatındaki Payı (%)-(2008 yılı)	2,83
Dünya İthalatındaki Payı (%)-(2008 yılı)	2,55
Türkiye ile Ticaret (Kanada \$) (2008 yılı)	
Türkiye'ye İhracat	1.236.340.087
Türkiye'den İthalat	705.110.535
Denge	-531.229.552
Ülke Toplamı İçinde Türkiye'nin Payı (%)	
İhracat	0,26
İthalat	0,16
Cari İşlemler Dengesi (milyon Kanada \$)	10.239
Dış Borç Stoku (milyon Kanada \$)	920.055
Sabit Yabancı Sermaye Yatırımları (milyar \$)	531
Emisyon Hacmi (milyon Kanada \$)	480.386
Seçilmiş Oranlar (%)	
İhracat/İthalat	111,57
İhracat/GSYİH	30,18
İthalat/GSYİH	27,05
Cari İşlem Dengesi/GSYİH	0,64
Dış Borç/GSYİH	57,41
İç Borç/GSYİH	63,00

Kaynak: Kanada İstatistik Kurumu

2009 yılı tahmini rakamlarına göre Kanada'nın GSYİH rakamı, 1.285 trilyon ABD \$'dır ve kişi başına GSYİH ise 38.400 ABD \$'dır. 2008 yılında Kanada'nın (2002 sabit fiyatlarına göre) Reel Gayrisafi Yurtiçi Hasılası 2007 yılına kıyasla 2,3 puan gerilemiş ve 1991 yılından bu yana gözlemlenen en düşük büyüme oranı, %0,5 kaydedilmiştir.

2009 yılında ise tahminen -%2,5 seviyesinde GSYİH artış oranı negatif yönde kaydedilmiştir. Bu düşüşte 2008 yılı son çeyreğindeki %0,8'lik daralmanın etkisi büyük olmuştur. 2001 yılından bu yana ekonomik büyümenin itici gücünü oluşturan nihai talep 2008 yılında 1,7 puan gerilemiş ve %2,5 oranında gerçekleşmiştir. 2008 yılında tüketici harcamaları sadece %3 artış göstermiştir. İmalat sanayiinde %5,1 oranında daralma yaşanmış olup en büyük düşüş motorlu araç, aksam ve parçaları ile yine motorlu araç yapımında kullanılan plastik parça üretiminde görülmüştür. Petrol ve doğal gaz üretiminin azalması sonucu enerji sektörü de %3,3 oranında küçülmüştür. Ormancılık ve ilgili ekonomik aktivitelerde düşüş ise daha büyük olmuştur (%16,4). Bu yıl içerisinde hizmet sektöründe % 2,1 oranında büyüme gerçekleşmiştir. Finans, sigortacılık, perakende satış ve inşaat 2008 yılında büyümeye katkıda bulunan diğer sektörler olmuştur. 1991 yılından bu yana sürekli artış yaşanan toptan satışlarda ise 2007 yılına kıyasla bir değişiklik yaşanmamıştır.

Konut sektöründeki özel yatırımlar 1998 yılından bu yana ilk kez düşüş göstermiştir. Özel sektörün makina ve ekipman yatırımları ise son üç yıla kıyasla çok düşük de olsa artış kaydetmiştir. 2008 yılının ilk yarısında kaydedilen güçlü emtia fiyatlarının sektörler üzerinde olumlu etkisi sonucu nominal şirket karlarında, 2005 yılından bu yana kaydedilen en büyük artış yaşanmıştır. Bu yıl içerisinde işgücü gelirleri nominal bazda %4,9 artarken kişisel tasarruflarda %3,7 artış kaydedilmiştir.

A. İHRACAT

BM verilerine göre; bir önceki yıla kıyasla Kanada'nın ihracatı %31,4 azalarak 2009 yılında 312,7 milyar \$'a düşmüştür. Ülkenin genel ihracatında en çok payı alan ilk üç ülke sırasıyla A.B.D., İngiltere ve Çin olmuştur.

Kanada'nın ihracatında en büyük payı alan ilk 20 ülke arasında en çok artış kaydeden ülke ise; Suudi Arabistan'dır.

Kanada'nın Ülkeler Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKE	2005	2006	2007	2008	2009	% Değişim 2008/09
1	ABD	302.195.424	316.556.512	331.873.920	353.782.688	234.457.408	-33,7
2	İngiltere	6.823.033	8.937.996	11.938.491	12.290.531	10.429.479	-15,1
3	Çin	5.961.766	6.879.498	8.873.166	9.883.805	9.754.510	-1,3
4	Japonya	7.578.135	8.306.151	8.603.031	10.469.990	7.259.384	-30,7
5	Meksika	2.781.854	3.857.244	4.627.637	5.516.059	4.195.800	-23,9
6	Almanya	2.674.962	3.486.995	3.604.977	4.223.104	3.237.822	-23,3
7	Güney Kore	2.334.217	2.897.423	2.805.754	3.621.523	3.082.449	-14,9
8	Hollanda	1.814.404	2.701.045	3.772.701	3.490.472	2.408.629	-31,0
9	Fransa	2.096.744	2.540.996	2.916.853	3.059.724	2.343.549	-23,4
10	Hindistan	898.252	1.476.711	1.671.378	2.282.597	1.873.764	-17,9
11	Belçika	1.893.185	2.124.880	2.772.750	3.217.980	1.578.956	-50,9
12	İtalya	1.592.399	1.660.448	2.395.953	2.195.225	1.570.563	-28,5
13	Avustralya	1.354.309	1.623.443	1.629.649	2.025.135	1.551.105	-23,4
14	Norveç	1.281.182	1.665.780	3.436.652	2.663.207	1.541.906	-42,1
15	Brezilya	912.557	1.170.980	1.413.930	2.444.054	1.398.403	-42,8
16	Hong Kong	1.198.537	1.418.702	1.446.242	1.671.767	1.309.903	-21,6
17	B. A. E.	485.764	694.223	1.046.343	1.345.889	1.138.690	-15,4
18	İsviçre	881.789	952.523	1.369.543	1.224.608	1.036.760	-15,3
19	Suudi Arabistan	362.986	479.322	636.828	952.587	1.027.758	7,9
20	İspanya	987.753	1.049.273	1.151.060	1.071.884	989.196	-7,7
	Diğer	14.443.196	17.697.743	22.247.734	28.282.243	20.524.558	-27,4
	TOPLAM	360.552.448	388.177.888	420.234.592	455.715.072	312.710.592	-31,4

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

2009 yılında Kanada'nın önemli ihraç ürünleri incelendiğinde ilk üç sırayı “mineral yakıtlar,mineral yağlar ve müstahsalları,mumlar”, “motorlu kara taşıtları,traktör,bisiklet,motosiklet ve diğer” ve “makine ve aksamları” kalemlerinin aldığı görülmektedir.

Kanada'nın Başlıca Fasıllar Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	% Değişim 2008/09
1	27	Mineral yakıtlar,mineral yağlar ve müstahsalları,mumlar	87.535.632	125.875.936	70.922.944	-43,7

2	87	Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	63.952.568	50.836.332	33.503.408	-34,1
3	84	Makine ve aksamları	33.574.368	34.557.888	26.402.168	-23,6
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları	19.039.908	18.069.386	14.136.545	-21,8
5	99	Diğer yerlerde belirtilmemiş ürünler	16.472.971	16.547.249	12.778.688	-22,8
6	71	İnciler, kıymetli taş ve metal mamulleri, madeni paralar	9.262.927	12.396.462	10.261.157	-17,2
7	48	Kağıt ve karton; kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	12.026.726	12.420.894	9.553.797	-23,1
8	88	Hava taşıtları, uzay araçları, aksam ve parçaları	10.124.018	9.530.340	9.489.920	-0,4
9	39	Plastik ve plastikten mamul eşya	12.563.712	12.613.248	9.038.837	-28,3
10	76	Aluminyum ve aluminyum eşya	11.397.439	11.029.168	6.580.278	-40,3
		Diğer	144.284.323	151.838.169	110.042.850	-27,5
		TOPLAM	420.234.592	455.715.072	312.710.592	-31,4

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

B. İTHALAT

Kanada'nın ithalatı %21,7 azalarak 2009 yılında 319,6 milyar \$ olmuştur. Aynı yılda ülkenin genel ithalatında en çok payı alan ilk üç ülke sırasıyla ABD, Çin ve Meksika olmuştur.

Kanada'nın ithalatında en büyük payı alan ilk 20 ülke arasında en çok artış kaydedilen ülkeler ise sırasıyla; Rusya, İsviçre ve Peru'dur.

Kanada'nın Ülkeler Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKE	2005	2006	2007	2008	2009	% Değişim 2008/09
1	ABD	177.635.568	191.966.208	206.085.952	214.072.416	163.507.408	-23,6
2	Çin	24.369.378	30.440.440	35.801.220	40.146.304	34.741.100	-13,5
3	Meksika	12.049.995	14.131.572	16.047.542	16.858.172	14.458.432	-14,2
4	Japonya	12.220.229	13.521.079	14.447.131	14.399.900	10.815.395	-24,9
5	Almanya	8.480.681	9.860.081	10.778.877	11.973.019	9.341.365	-22,0
6	İngiltere	8.602.339	9.595.324	10.719.131	11.865.622	8.247.241	-30,5
7	Güney Kore	4.438.073	5.084.950	5.013.647	5.658.772	5.189.548	-8,3
8	Fransa	4.126.280	4.573.635	4.759.527	5.592.882	4.908.482	-12,2
9	İtalya	3.790.028	4.332.452	4.721.781	4.822.665	3.892.609	-19,3
10	Cezayir	3.446.759	4.368.616	4.739.392	7.251.603	3.299.738	-54,5
11	Norveç	4.997.465	4.813.227	5.015.698	5.855.792	3.128.587	-46,6
12	İsviçre	1.760.791	1.893.511	2.131.473	2.641.817	2.998.677	13,5
13	Tayvan	3.213.077	3.425.210	3.642.191	3.741.778	2.931.343	-21,7
14	Kanada	2.926.693	2.960.055	3.468.292	3.502.422	2.902.794	-17,1
15	Rusya Fed.	1.426.054	1.560.258	1.401.742	1.963.397	2.696.792	37,4
16	Peru	1.121.105	1.847.614	1.993.460	2.312.884	2.521.373	9,0

Kanada Ülke Notu (Moment Expo için hazırlanmıştır)

17	Brezilya	2.594.773	3.005.850	3.139.910	2.529.020	2.257.190	-10,7
18	Malezya	2.155.555	2.594.491	2.725.939	2.755.164	2.027.292	-26,4
19	Tayland	1.636.139	1.986.480	2.147.585	2.330.274	2.013.995	-13,6
20	İrlanda	1.696.076	2.253.762	2.299.920	1.883.327	1.919.939	1,9
	Diğer	31.757.358	35.803.233	39.273.510	46.120.786	35.811.068	-22,4
	TOPLAM	314.444.416	350.018.048	380.353.920	408.278.016	319.610.368	-21,7

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Önemli ithal kalemleri ise “makine ve aksamları”, “motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer”, “elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları”dır.

Kanada'nın Başlıca Fasıllar Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	% Değişim 2008/09
1	84	Makine ve aksamları	58.456.192	59.857.544	46.260.888	-22,7
2	87	Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	64.241.032	59.582.640	43.283.368	-27,4
3	85	Elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları	37.920.808	39.963.872	33.622.128	-15,9
4	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar	35.398.976	50.573.816	30.011.994	-40,7
5	30	Eczacılık ürünleri	9.874.901	10.260.528	11.526.977	12,3
6	39	Plastik ve plastikten mamul eşya	12.606.246	13.253.755	10.628.239	-19,8
7	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar cihazları, tıbbi alet	10.314.310	10.956.689	9.822.563	-10,4
8	71	İnciler, kıymetli taş ve metal mamulleri, madeni paralar	6.369.642	8.539.568	8.316.894	-2,6
9	73	Demir veya çelikten eşya	8.576.979	10.182.472	7.311.928	-28,2
10	94	Mobilyalar, aydınlatma, reklam lambaları, prefabrif yapılar	7.486.193	7.811.753	6.213.370	-20,5
		Diğer	129.108.641	137.295.379	112.612.019	-18,0
		TOPLAM	380.353.920	408.278.016	319.610.368	-21,7

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

C. TÜRKİYE-KANADA DIŞ TİCARETİ

Türkiye ve Kanada arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler iki ülke arasında en sorunsuz alanı oluşturmakta ve belirli bir trend içerisinde ilerlemektedir. Ekonomik ilişkilerin ağırlık noktasını Kanadalı işadamlarının ülkemizde gerçekleştirdikleri yatırımlar oluştururken, Türk işadamlarının Kanada'ya ilgileri tatmin edici olmaktan uzak bulunmaktadır.

Ülkemizde gerçekleştirilen doğrudan yabancı sermaye girişleri 2007 yılında 19.136 milyon ABD doları iken 2008 yılında yaklaşık %22 düşüşle 14.922 milyon ABD doları olmuştur. Bu dönemde, Kanada'lı firmaların gerçekleştirdikleri yatırım miktarı ise bir önceki yıla kıyasla %110 artarak 23 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu yatırımların 2008 yılında toplam doğrudan yabancı sermaye girişleri içerisindeki payı yaklaşık binde 1,5 olmuştur.

Türkiye'de yatırım yapan Kanada'lı firma sayısı 2007'de 33 iken 2008 yılında 19 yeni firma ülkemize yatırım yapmıştır. Bu firmaların 8'i 50.000 ABD dolarının altında, 7'si 50.000-200.000

ABD doları arasında, 2'si 200.000-500.000 ABD doları arasında ve 2'si de 500.000 ABD dolarının üstünde bir sermayeye sahiptir.

Türk işadamlarının Kanada'da yaptıkları yatırımlar çoğunlukla Kanada'ya yerleşmiş ve vatandaşlık kazanmış kişilerin kurdukları veya ortak oldukları Kanada firmaları olup ülkemize sermaye transferi sağlamamaktadırlar.

Kanada ile Türkiye arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması mevcut değildir.

2008 yılı Ağustos ayında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması teknik düzeyde tamamlanmıştır. İki ülke tarafından ayrı ayrı iç hukuki prosedürlerin tamamlanması ile beraber söz konusu anlaşmanın yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Kanada, makine ithalatında yoğunlukla %0 ila %9 arasında gümrük vergisi uygulamakta olup çoğunlukla GTİP'ler %6-%8 civarındadır.

Kanada pazarı ile ilgilenen firmalarımızın ihrac etmeyi düşündükleri ürünün gümrük vergilerini <http://madb.europa.eu> WEB adresinden "Applied Tariffs Database" bölümüne girerek öğrenmelerinde fayda görülmektedir.

Türkiye, 2008 yılında Kanada'ya 501,4 milyon \$ değerinde ihracat ve 1.428 milyon \$ değerinde ithalat gerçekleştirerek Kanada'nın ithalatında 46. ve ihracatında 24. sırada yer almıştır.

Türkiye-Kanada İkili Ticaret Verileri (\$)

		2005	2006	2007	2008	2009
İhracatımız	Değer	364.785.511	378.542.135	369.870.048	501.428.354	338.288.851
	Değişim %	5,3	3,8	-2,3	35,6	-32,5
İthalatımız	Değer	447.119.359	674.692.616	866.758.007	1.427.999.518	937.154.722
	Değişim %	21,2	50,9	28,5	64,8	-34,4
Hacim	Değer	811.904.870	1.053.234.751	1.236.628.055	1.929.427.872	1.275.443.573
	Değişim %	13,5	29,7	17,4	56,0	-33,9
Fark	Değer	-82.333.848	-296.150.481	-496.887.959	-926.571.164	-598.865.871
	Değişim %	269,6	259,7	67,8	86,5	-35,4

Kaynak: TÜİK

2009 yılı verileri bir önceki yıl ile kıyaslandığında Kanada'ya ihracatımızda %32,5 oranında, Kanada'dan ithalatımızda ise %34,4 seviyesinde bir azalış gerçekleştiği görülmektedir.

Ülkemiz ile Kanada arasındaki ticaret hacmi 2009 yılında %33,9 gerilemiş ve 1.275,4 milyon \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. İki ülke arasında son yıllarda Türkiye aleyhine ortalama olarak %200 seviyelerinde artan dış ticaret farkı ise 2009 yılında %35,4 azalmıştır.

2009 yılı ihracatımızda %0,33 pay ile 50. sırada bulunan Kanada, aynı yıl ithalatımızda %0,66 pay alarak 36. sırada konumlanmıştır.

Kanada'ya İhracatımızda Başlıca Maddeler (\$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	% Değişim 08/09
1	08	Yenilen meyveler,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	24.211.266	32.684.653	45.728.197	39,9
2	68	Taş,alçı,çimento,amyant,mika vb maddelerden eşya	36.794.320	43.959.299	33.597.665	-23,6
3	87	Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	3.420.765	3.932.454	30.554.625	677,0
4	69	Seramik mamulleri	37.915.689	33.104.378	26.528.410	-19,9
5	72	Demir ve çelik	36.199.149	47.537.093	26.132.334	-45,0
6	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	30.079.647	30.392.817	21.080.299	-30,6
7	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarları	31.279.192	28.020.931	18.699.404	-33,3
8	84	Makine ve aksamları	15.928.287	22.866.747	14.285.699	-37,5
9	71	İnciler,kıymetli taş ve metal mamulleri,madeni paralar	14.642.021	14.778.052	11.213.706	-24,1
10	73	Demir veya çelikten eşya	14.585.040	21.424.506	10.805.932	-49,6
		DİĞER	124.814.672	222.727.424	99.662.580	-55,3
		TOPLAM	369.870.048	501.428.354	338.288.851	-32,5

Kaynak: TÜİK

Kanada'dan İthalatımızda Başlıca Maddeler (\$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	% Değişim 08/09
1	27	Mineral yakıtlar,mineral yağlar ve müstahsalları,mumlar	184.096.885	194.967.909	232.324.006	19,2
2	07	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	15.774.845	222.169.967	124.775.640	-43,8
3	72	Demir ve çelik	105.258.842	279.284.949	99.708.088	-64,3
4	88	Hava taşıtları,uzay araçları,aksam ve parçaları	20.828.047	57.417.413	83.683.458	45,7
5	48	Kâğıt ve karton;kâğıt hamurundan kâğıt ve kartondan eşya	95.521.877	128.494.742	76.494.470	-40,5
6	84	Makine ve aksamları	102.237.529	70.362.604	68.887.992	-2,1
7	26	Metal cevherleri,cüraf ve kül	42.022.671	37.086.221	43.865.741	18,3
8	30	Eczacılık ürünleri	40.100.486	46.249.322	35.075.775	-24,2
9	85	Elektrikli makine ve cihazlar,aksam ve parçaları	35.410.498	37.431.888	34.858.790	-6,9
10	71	İnciler,kıymetli taş ve metal mamulleri,madeni paralar	112.675	67.495	15.515.837	22888,1
		DİĞER	225.393.652	354.467.008	122.174.958	-65,5
		TOPLAM	866.758.007	1.427.999.518	937.364.755	-34,4

Kaynak:TÜİK

D. KANADA'NIN MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

2009 yılında “makine ve aksamları” ürün grubu Kanada'nın toplam ihracatından %8,4 pay almıştır.

Kanada'nın 2009 yılında makine ihracatı %23,6 azalmış ve 26,4 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Makine ihracatında ilk sırada yer alan ülkeler A.B.D., Çin, Fransa, Almanya ve İngiltere'dir.

Değer bazında ilk 10 içinde yer alan ülkeler arasında ihracat artışına göre sıralama yapıldığında, Güney Kore, Çin ve Meksika'nın ilk üçte yer aldığı görülmektedir.

Kanada'nın Ünelere Göre Makine İhracatı (Bin \$ - 84. Fasıl)

SIRA	ÜLKE ADI	2005	2006	2007	2008	2009	% Değişim (2009/08)
1	ABD	21.693.032	22.727.876	24.844.616	24.449.644	17.714.032	-27,5
2	Çin	376.425	458.130	559.266	669.139	803.935	20,1
3	Fransa	339.951	445.142	594.538	726.128	594.260	-18,2
4	Almanya	480.915	616.902	696.455	692.888	534.589	-22,8
5	İngiltere	616.610	666.326	669.875	568.919	503.745	-11,5
6	Meksika	247.765	304.210	316.045	483.488	502.797	4,0
7	Avustralya	355.255	292.544	391.723	479.562	387.461	-19,2
8	Güney Kore	103.333	104.242	109.612	206.035	355.309	72,5
9	Rusya Fed.	138.902	228.644	388.662	443.543	310.803	-29,9
10	Brezilya	118.798	128.219	222.704	285.307	278.782	-2,3
	Diğer	3.418.060	3.961.413	4.780.872	5.553.235	4.416.455	-20,5
	TOPLAM	27.889.046	29.933.648	33.574.368	34.557.888	26.402.168	-23,6

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Kanada'nın makine ve aksam ihracatında 1. sırada yer alan A.B.D. Kanada'nın makine ihracatında % 67 paya sahiptir. Çin, Fransa, Almanya ve İngiltere Kanada'nın makine sektöründe en fazla ihracat yaptığı diğer ülkelerdir. Toplam 2009 yılı makine ihracatı % 23.6 azalış göstermiş olup, 26.4 milyar dolardır. Özellikle Güney Kore'ye yönelik makine ihracatı % 73 oranında artış göstererek ilk 10 ülke arasında en fazla artış gösteren ülkedir.

Kanada'nın makine ve aksam ihracatında turbojetler, turbopropeller ve diğer gaz türbinleri 1. sırada yer alırken, onu alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı motorlar takip etmekte, ağır iş makineleri ve cihazlarının aksam parçaları 3. sırada yer almaktadır.

2009 yılında Kanada'nın makine ve aksamları ihracatında ilk sırayı 4,2 milyar \$ ile "turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri", 1,8 milyar \$ ile "alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar", 1,7 milyar \$ ile "ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları" almıştır.

Kanada'nın Makine ve Aksamları İhracatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	% Değişim 2009/08
1	8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	4.084.948	4.931.523	4.177.189	-15,3
2	8407	Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	3.066.178	2.357.467	1.827.320	-22,5

3	8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	2.014.241	2.495.121	1.775.887	-28,8
4	8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	2.212.993	2.299.021	1.715.435	-25,4
5	8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	1.291.963	1.245.284	1.028.933	-17,4
6	8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	1.340.707	1.384.375	1.024.817	-26,0
7	8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	1.010.015	1.162.149	976.034	-16,0
8	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	1.230.027	1.240.041	927.822	-25,2
9	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.416.698	1.270.982	777.890	-38,8
10	8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	1.034.160	984.827	777.502	-21,1
11	8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	1.399.974	1.158.720	777.377	-32,9
12	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	840.807	916.291	761.255	-16,9
13	8428	Kaldırma, istifleme, yükleme, boşaltma makine ve cihazları	979.166	1.008.704	734.996	-27,1
14	8477	Kauçuk, plastik eşya imal ve işleme makine ve cihazları	989.505	850.219	631.147	-25,8
15	8480	Metal dökümü için kasalar, plakalar, kalıp modelleri	825.418	800.442	604.081	-24,5
16	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	638.272	830.160	601.059	-27,6
17	8412	Diğer motorlar ve kuvvet üreten makineler	555.546	667.719	502.529	-24,7
18	8433	Hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları	390.406	505.937	468.793	-7,3
19	8432	Tarla, bahçe tarımında, ormancılıkta kullanılan makine, cihazlar	386.527	491.830	459.833	-6,5
20	8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	440.427	506.191	423.999	-16,2
		DİĞER	7.426.390	7.450.885	5.428.270	-27,1
		TOPLAM	33.574.368	34.557.888	26.402.168	-23,6

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

ihracatında en çok düşüş görülenler ise sırasıyla;

- İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları (%-38,8)
- Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı (%-32,9)
- Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları (%-28,8) olmuştur.

İTHALAT

2009 yılında Kanada'nın genel ithalatında makine ve aksamlarının payı %14,5 seviyesinde kaydedilmiştir.

Kanada'nın 84. fasıl bazında makine ithalatı 2009 yılında bir önceki seneye göre %22,7 oranında azalış göstererek 46,3 milyar \$'a olmuştur. ABD, Çin, Meksika, Japonya, Almanya; Kanada'nın makine ithal ettiği başlıca ülkelerdir.

Kanada'nın Ülkelere Göre Makine İthalatı (Bin \$- 84. Fasıl)

SIRA	ÜLKE ADI	2005	2006	2007	2008	2009	% Değişim (2009/08)
1	ABD	30.591.076	32.339.552	33.241.828	33.505.376	24.927.798	-25,6
2	Çin	5.000.957	6.331.552	6.605.899	7.209.560	6.222.251	-13,7
3	Meksika	1.893.285	2.023.109	2.159.024	2.301.356	2.229.455	-3,1
4	Japonya	2.560.085	2.640.670	3.211.507	3.105.816	2.098.331	-32,4
5	Almanya	2.155.269	2.557.581	2.483.140	2.636.323	2.017.944	-23,5
6	İngiltere	1.184.876	1.329.669	1.520.191	1.603.279	1.567.921	-2,2
7	İtalya	945.119	1.047.859	1.234.304	1.225.073	903.943	-26,2
8	Kore	674.732	1.015.542	756.076	790.773	717.230	-9,3
9	Fransa	599.969	737.387	680.843	767.029	619.205	-19,3
10	Malezya	712.952	849.191	864.777	787.447	481.136	-38,9
37	TÜRKİYE	10.870	15.835	22.320	37.703	24.376	-35,3
	Diğer	5.111.434	5.303.777	5.676.283	5.887.809	4.451.298	-24,4
	TOPLAM	51.440.624	56.191.724	58.456.192	59.857.544	46.260.888	-22,7

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Kanada'nın makine ve aksam ithalatında ihracatında olduğu gibi A.B.D en önemli partneridir. Kanada'nın bu ülkeye yönelik makine ihracatı 17,7 milyar dolar iken, bu ülkeden ithal ettiği makine 24,9 milyar dolardır. 2009 yılında Kanada'nın toplam makine ithalatı % 22,7 azalarak yaklaşık 47 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Çin, Meksika, Japonya ve Almanya makine sektöründe alım yaptığı başlıca ülkelerdir. Kanada'nın Türkiye'den makine ithalatı azalmakla birlikte 2009 yılında 37. sırada yer almıştır. 2009 yılı itibariyle ülkemizden 24,4 milyon dolarlık makine ithal etmiştir.

2009 yılında, Kanada'nın makine ve aksamları ithalatındaki başlıca kalemler arasında ilk sırayı "Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri" almaktadır. Bu kalemi; "Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri", "Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar" takip etmektedir.

Kanada'nın Makine ve Aksamları İthalatındaki Başlıca Kalemler (\$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	% Değişim 2009/08
1	8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	7.791.485	8.032.533	6.490.740	-19,2
2	8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	3.553.786	4.100.647	3.964.899	-3,3
3	8407	Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	5.706.149	5.005.947	2.861.587	-42,8
4	8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	2.586.556	2.734.967	2.293.358	-16,1
5	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	2.574.185	2.181.459	1.935.203	-11,3

Kanada Ülke Notu (Moment Expo için hazırlanmıştır)

6	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	2.034.250	2.140.453	1.816.225	-15,1
7	8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	2.249.987	2.446.387	1.768.175	-27,7
8	8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	2.130.739	2.202.915	1.753.160	-20,4
9	8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	1.991.017	1.988.588	1.648.804	-17,1
10	8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	2.962.443	3.238.049	1.625.591	-49,8
11	8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	2.303.063	1.879.910	1.512.608	-19,5
12	8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	1.582.503	1.602.728	1.432.130	-10,6
13	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	1.480.168	1.562.271	1.269.781	-18,7
14	8433	Hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları	953.312	1.202.395	1.228.935	2,2
15	8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	1.446.817	1.515.844	1.141.646	-24,7
16	8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.162.836	1.210.680	1.060.860	-12,4
17	8415	Klima cihazları-vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı	1.288.493	1.202.364	986.416	-18,0
18	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	1.090.826	1.200.333	876.780	-27,0
19	8482	Her nevi rulmanlar	903.675	888.302	653.562	-26,4
20	8467	El ile kullanılan pnömatik/motorlu aletler	695.572	756.712	599.652	-20,8
		DİĞER	11.968.330	12.764.060	9.340.776	-26,8
		TOPLAM	58.456.192	59.857.544	46.260.888	-22,7

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Kanada'nın 2009 yılında gerçekleştirdiği makine ve aksamı ithalatında en çok pay alan ilk 20 pozisyon arasında;

ithalatı en çok artan alt grup;

- Hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları (%2,2)

ithalatında en çok düşüş görülenler ise sırasıyla;

- Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb. (%-49,8)
- Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar (%-42,8)
- Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları (%-27,7) olmuştur.

E. TÜRKİYE – KANADA MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

BM verilerine göre 2009 yılında Kanada'nın makine ihraç ettiği ülkeler arasında 32. sırada yer alan Türkiye, Kanada'nın makine ithal ettiği ülkeler arasında ise 37. sırada bulunmaktadır.

TÜİK verilerine göre; 2009 yılında ülkemizin 84. fasıl itibarıyla makine ve aksamı sektörü ihracatında 71. sırada bulunan Kanada, sektör ihracatımızdan %0,18 pay almıştır. Anılan yılda

Kanada'ya makine ve aksamaları ihracatımız %37,5 azalarak 14,3 milyon \$'a gerilemiş; Kanada'dan ithalatımız da %2,1 oranında azalarak 68,9 milyon \$'a düşmüştür.

Kanada ile Türkiye arasındaki makine ve aksamaları dış ticaret hacmi 2009 yılında %10,8 gerilemiş, dış ticaret farkı da % 14,9 artmış ve ülkemiz aleyhine 54,6 milyon \$ açık vermiştir.

Türkiye – Kanada Makine ve Aksamaları Dış Ticareti (\$ - 84. Fasıl)

		2005	2006	2007	2008	2009
İhracat	Değer	5.641.694	8.308.689	15.928.287	22.866.747	14.285.699
	Değişim %	-57,0	47,3	91,7	43,6	-37,5
İthalat	Değer	55.399.652	88.608.166	102.237.529	70.362.604	68.875.497
	Değişim %	63,6	59,9	15,4	-31,2	-2,1
Hacim	Değer	61.041.346	96.916.855	118.165.816	93.229.351	83.161.196
	Değişim %	29,9	58,8	21,9	-21,1	-10,8
Fark	Değer	-49.757.958	-80.299.477	-86.309.242	-47.495.857	-54.589.798
	Değişim %	139,9	61,4	7,5	-45,0	14,9

Kaynak: TÜİK verileri

1. İHRACAT

84. fasıl itibariyle sektör ihracatında önemli yer tutan kalemler pozisyon bazında incelendiğinde 2009 yılında; ilk sırada “yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz”, ikinci sırada “metalleri dövme, işleme, kesme, şataflama presleri, makineleri”, üçüncü sırada ise “buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları”nın yer aldığı görülmektedir.

Türkiye'nin Kanada'ya Makine ve Aksamaları İhracatında Başlıca Kalemler (84.Fasıl-Ş)

	GTİP	MADDE ADI	2007	2008	2009	DEĞİŞİM %
1	8422	Yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine,	2.535.959	4.266.704	3.552.255	-16,74
2	8462	Metalleri dövme, işleme, kesme, şataflama presleri,	3.654.494	4.624.633	3.215.212	-30,48
3	8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	614.336	8.028.640	2.031.345	-74,70
4	8482	Her nevi rulmanlar	35.554	452.461	1.058.249	133,89
5	8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, term. valf dahil	150.291	534.049	724.186	35,60
6	8450	Çamaşır yıkama makineleri	9.722	51.984	595.497	1.045,54
7	8480	Metal dökümü için kasalar, plakalar, kalıp modelleri	180.909	171.485	470.430	174,33
8	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	306.554	344.968	282.269	-18,18
9	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme vb. için mak.	308.713	1.069.945	247.834	-76,84

10	8451	Dokuma maddelerini yıkama, kurutma, ütüleme makine ve c.	1.192	35.497	204.341	475,66
11	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	377.749	249.793	173.153	-30,68
12	8455	Metalleri haddeleme makineleri, bunların silindirleri	78.281	0	152.670	-
13	8466	(84.56-84.65)de ki makinaların aksam-parçaları	249.417	166.735	135.314	-18,84
14	8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	455.590	131.030	127.841	-2,43
15	8461	Planya, vargel, yiv, zıvana, broş, dişli çark vb. tezgahları	37.660	62.537	118.004	88,69
16	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vant.	105.112	148.249	103.668	-30,07
17	8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	986.731	369.127	97.633	-73,55
18	8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	0	30.954	84.886	174,23
19	8487	Bu fasılın başka yerinde yer almayan makinaların aksam, parç.	54.162	97.197	83.420	-14,17
20	8403	Merkezi ısıtma kazanları	114	41.733	80.300	92,41
		DİĞER	5.785.747	1.989.026	747.192	-62,43
		TOPLAM	15.928.287	22.866.747	14.285.699	-37,53

Kaynak: TÜİK Verileri

2. İTHALAT

2009 yılında pozisyon bazında Türkiye'nin Kanada'dan 84. fasıl itibariyle en fazla ithal ettiği ürün grupları sırasıyla, "buhar jeneratörleri, kızgın su üreten kazanlar", "ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları", "transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar" ve "dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb." olmuştur.

Türkiye'nin Kanada'dan Makine ve Aksamları İthalatında Başlıca Kalemler (Ş-84.Fasıl)

	GTİP	MADDE ADI	2007	2008	2009	DEĞİŞİM %
1	8402	Buhar jeneratörleri, kızgın su üreten kazanlar	2.316	40.978	24.831.820	60.498
2	8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	5.682.042	7.681.113	7.957.042	4
3	8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	5.953.494	6.641.678	4.970.210	-25

4	8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	13.958.919	8.103.140	2.930.704	-64
5	8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	907.572	1.049.420	2.509.221	139
6	8477	Kauçuk, plastik eşya imal ve işleme makine ve cihazları	10.716.261	5.321.468	2.069.672	-61
7	8454	Tav ocakları, döküm potaları, külçe kalıpları, döküm makineleri	21.235	32.164	1.934.191	5.914
8	8417	Sanayi ve laboratuvar için fırınlar; elektriksiz	1.662	27.120	1.902.956	6.917
9	8461	Planya, vargel, yiv, zıvana, broş, dişli çark vb. tezgahları	747.118	3.386.659	1.281.005	-62
10	8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	1.045.251	322.916	1.137.368	252
11	9508	Atlı karınca, salıncak, atış standları, diğ.fuar ve panayır için eşya, sirkler vb	339.957	474.002	1.104.063	133
12	8462	Metalleri dövme, işleme, kesme, şataflama presleri, makineleri	22.388	158.362	1.014.906	541
13	8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	8.879.976	3.892.070	986.141	-75
14	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	949.141	383.565	796.946	108
15	8482	Her nevi rulmanlar	518.179	816.648	755.545	-7
16	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme vb. için makineler	3.049.351	1.514.326	713.502	-53
17	8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	436.902	721.474	644.718	-11
18	8455	Metalleri haddeme makineleri, bunların silindirleri	43.225	4.510	631.044	13.892
19	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	804.273	621.966	538.090	-13
20	8448	Yardımcı tekstil makine, cihazları ve aksam-parçalar	1.191.311	479.175	459.493	-4
		Diğerleri	46.966.956	28.689.850	9.706.860	-66
		TOPLAM	102.237.529	70.362.604	68.875.497	-2,1

Kaynak: TÜİK Verileri

KAYNAKLAR

- BM İstatistik Bölümü Verileri
- TÜİK Verileri
- DTM Verileri
- Müşavirlik Raporları
- CIA, The World Factbook